

Одним із важливих питань при організації взаємодії стає визначення порядку використання усіх служб Національної поліції, Національної гвардії, а також громадськості на випадок виникнення групових порушень публічного порядку або масових заворушень. Відповідний Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України 10.08.2016 № 773.

Взаємодія організовується при постановці завдань, які в ході несення служби уточнюються.

Миронюк Роман Вікторович
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор,

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАКОННОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ БЕЗ ВМОТИВОВАНОГО РІШЕННЯ СУДУ ЯК ПРЕВЕНТИВНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

У серпні 2015 року набули чинності основні положення Закону України «Про національну поліцію» від 2 липня 2015 року, зокрема щодо застосування поліцейських заходів [1]. Цим законом визначено, що одним із видів превентивних поліцейських заходів є проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду.

Відповідно до статті 30 Конституції України, кожному гарантується недоторканність житла чи іншого володіння особи [2]. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду та обшуку. Цей інший порядок і визначено статтею 38 Закону, а також статтею 233 КПК України, яка, окрім передбачених у статті 38 Закону підстав, визначає ще одну – добровільну згоду власника [3]. Але норма КПК поширюється лише на дії слідчого та прокурора у порядку досудового провадження по порушеній шляхом внесення до єдиного реєстру досудових розслідувань кримінальній справі.

Після проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 234 КПК України, перевіряючи, крім іншого, чи дій-

сно були наявні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді. Якщо прокурор відмовиться погодити клопотання слідчого про обшук або слідчий суддя відмовить у задоволенні клопотання про обшук, встановлені внаслідок такого обшуку докази є недопустимими, а отримана інформація підлягає знищенню в порядку, передбаченому статтею 255 КПК України [3].

Під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також усі складові частини такого приміщення. Не є житлом приміщення, спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені за законом. Під іншим володінням особи розуміються транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи.

До надзвичайної ситуації, що може загрожувати життю людей та цінному майну, можна віднести пожежу, затоплення, пошкодження житла чи іншого володіння особи внаслідок природних стихій тощо.

Безпосереднє переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, означає, що поліцейський виявив факт вчинення злочину особою чи встановив особу, яка знаходиться в розшуку за вчинення злочину, та розпочав переслідувати дану особу.

Поліцейський також може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду для припинення злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні. При цьому повинна бути очевидна інформація про вчинення такого злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

Окремі винятки щодо проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду, крім підстав, визначених ст. 38 Закону, містить Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV, який в п. 6 ст. 15 передбачає право посадових осіб, у тому числі поліцейських, залучених до проведення антитерористичної операції, в зоні її проведення входити (проникати) в жилі та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать громадянам, під час припинення терористичного акту та при переслідуванні осіб, які підозрюються у вчиненні такого акту, на територію та у приміщення підприємств, установ і організацій, перевіряти транспортні засоби, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю людей [4]. У той же час дані підстави цілком підпадають під випадки, визначені у ст. 38 Закону «Про Національну поліцію» – з метою безпосереднього переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину та припинення злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

У будь-якому випадку незалежно від підстав проникнення до житла чи іншого володіння особи поліцейський не може обмежувати її права користуватися власним майном, що здійснюється на законних підставах.

Як і будь-яке застосування превентивного поліцейського заходу, проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду

має супроводжуватися оформленням протоколу, хоча його зміст та порядок оформлення не визначено. До того ж, як вірно зазначають окремі автори, проникнення до житла чи іншого володіння особи оформлюється відповідно до КПК особами, які здійснюють процесуальне провадження у кримінальній справі – прокурором або слідчим за дорученням прокурора, а не поліцейським [5, с.109]. Однак потрібно зважити на те, що в даному випадку йде мова про застосування превентивного поліцейського заходу проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду. Таким чином, оскільки більшість превентивних поліцейських заходів оформлюється протоколом, доцільно було б у межах розділу IV «Поліцейські заходи» Закону закріпити статтю «Порядок процесуального оформлення поліцейського заходу», в якій і визначити порядок оформлення протоколу застосування превентивних поліцейських заходів.

У підсумку варто зазначити, що для ефективності та законності застосування такого превентивного заходу як проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду, доцільно порядок його застосування (алгоритм дій поліцейського) визначити у відповідному положенні, що має бути затверджене наказом МВС, або, принаймні, в рекомендаціях по його застосуванню.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.

4. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 № 638-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.

5. Кононець В.П. Актуальні проблеми процесуального порядку проникнення до житла громадян на законних підставах працівниками Національної поліції / В.П. Кононець // Право і суспільство. – № 3. – 2016. – С. 107–111.

Бойко Дмитро Дмитрович
кандидат юридичних наук,
керівник територіального сервісного
центру МВС у Дніпропетровській області

АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ У СФЕРІ РЕЄСТРАЦІЙНО-ТРАНСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ

З огляду на продовження адміністративної реформи в Україні, зміни концепції та принципів діяльності правоохоронних органів, перехід від домінування каральної функції в їх діяльності до сервісно-публічної на засадах прозорості, рівності та доступності актуальним виглядає питання процедурної діяльності МВС України щодо забезпечення безпеки дорожнього руху.

Синтезуючи функції МВС України у сфері забезпечення безпеки дорож-